

Stockholm in cijfers

4

millimeter per jaar stijgt het land en veel scheepskades moesten al lager worden aangelegd.

7,2

graden onder de horizon staat de zon in de kortste nacht van het jaar - dat zorgt in Stockholm voor lichte nachten.

14

eilanden en net zo veel wijken telt het centrum van Stockholm.

22

kilo woog de zalm die een visser in 2000 uit de Norrström ophaalde.

30

officiële natuurlijke stranden liggen er in het stedelijk gebied; allemaal gratis.

40

procent van het stadsgebied bestaat uit parken en groene gebieden.

160

kubieke meter water per seconde stroomt er door de Strömmen, die daarmee op de 10e plaats van Zweedse rivieren staat.

197

nationaliteiten leven er in Stockholm, meer dan de VN aan leden telt. Het talrijkst na de Zweden zijn de Finnen.

239

speelplaatsen (parklekar) voor kinderen zijn er in de stad.

1300

genodigden zijn er elk jaar voor het Nobel-banket in het Stadshuset.

1430

kamers telt Stockholms slott, waarvan 660 met een raam.

30.000

eilanden (minstens) telt de archipel van Stockholm.

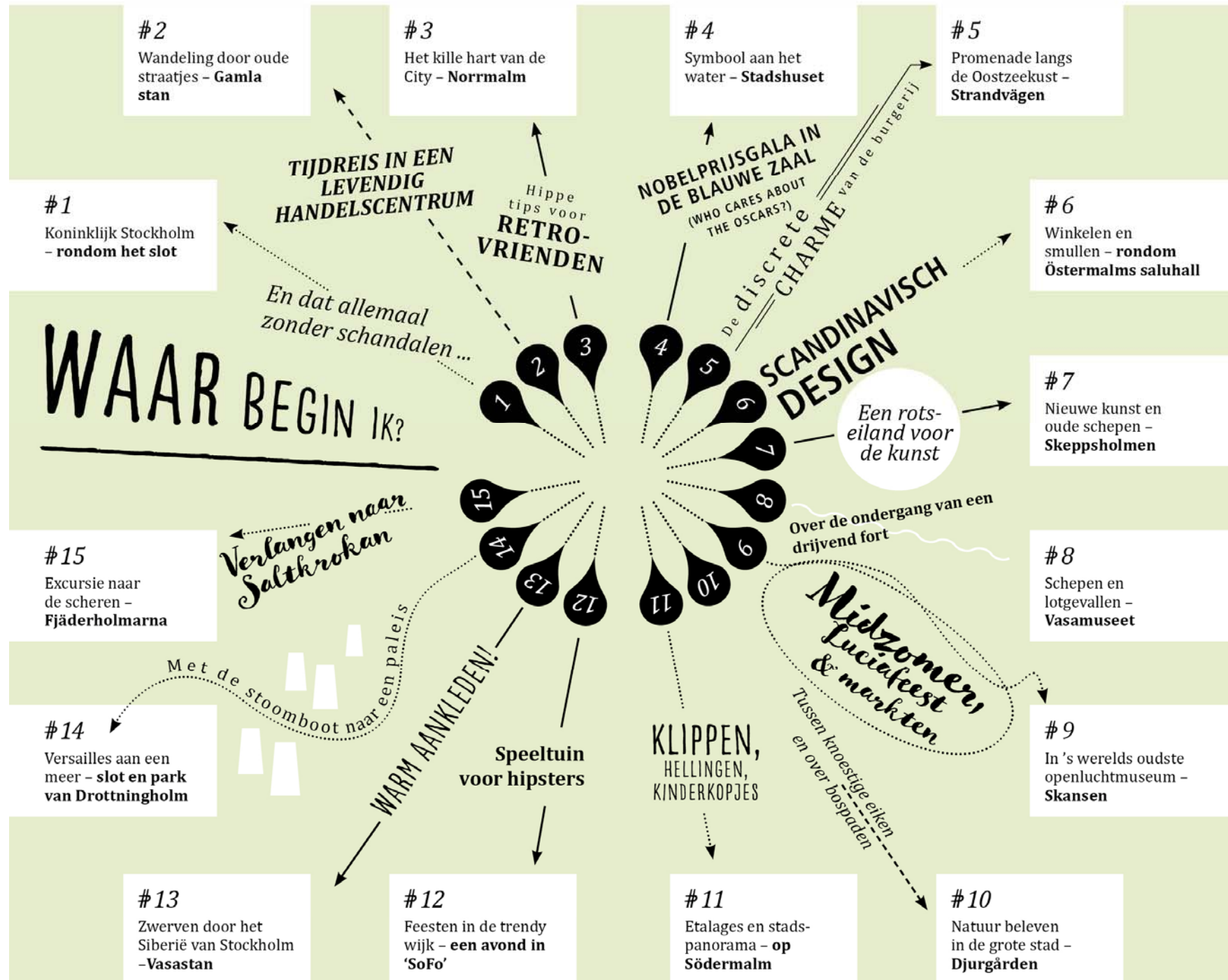
1.000.000

Stockholmers zullen er naar verwachting in 2020 zijn.

18.600.000

mozaïeksteentjes vormen de grote wand van de Gouden Zaal van het Stadshuset.

8.000.000
bakstenen waren nodig
voor de bouw van het
Stadshuset.

5

Promenade langs de Oostzeekust – Strandvägen

Een wandeling over de Strandvägen lijkt op een tijdreis door de late 19e en vroege 20e eeuw, toen de prachtige stadspaleizen naar Parijs' voorbeeld hier verzezen. Tegenwoordig bevinden zich op deze plek de exclusiefste adressen van Stockholm; de prijzen van het vastgoed rijzen hier de pan uit. Geniet van het uitzicht op de boten naar de scheren en over het water op het groene eiland Djurgården met het silhouet van het Nordiska Museet.

Het begin van de 1,2 km lange flaneerboulevard bestaat uit architectonische bombast in marmer en goud: **Dramaten 1** aan het Nybroplan. De officiële naam van 's lands belangrijkste theater luidt Kungliga Dramatiska Teatern, gesticht door de kunstzinnige 'theaterkoning' Gustav III. In

Zodra de laatste boot terug is van een excursie naar de scheren, keert de rust weer aan de Strandvägen.

1908 werd het door architect Fredrik Lilljekvist ontworpen Jugendstilgebouw met de opvoering van een stuk van Strindberg geopend – na een bouwtijd van zes jaar en meer dan tweemaal zo duur als gepland. Er hadden immers befaamde kunstenaars aan meegewerkt: de met marmer beklede gevel is versierd met het reliëffries van een uitgelaten Dionysosoptocht van de hand van Christian Eriksson, de decoratie van de zuilen bij de ingang ontwierp Carl Milles en de plafondschilderingen werden vervaardigd door onder anderen Carl Larsson en prins Eugen.

Wonen achter statige gevels

Als je je blik hebt kunnen losmaken van de goudglanzende gevel van het Kungliga Dramatiska Teatern, kan hij verder dwalen over de fraaie architectuur van de Strandvägen, waar de Jugendstil overheerst, maar waar ook invloed uit de Italiaanse renaissance en imitaties van Loirekastelen te ontdekken zijn. Hier staan twee Jugendstilhotels als tweelingen tegenover elkaar, **Hotel Esplanade 2**, Strandvägen 7A, uit 1910, en het nog exclusievere **Hotel Diplomat 3**, waar in de T/Bar een afternoon tea kan worden besteld. Bij de thee worden naar Engels gebruik scones en marmelade en hartige hapjes en naar wens (en tegen bijbetaling) champagne geserveerd.

Loirekasteel aan de Oostzee

Aan de landzijde vormt het gebouwencomplex Strandvägen 29-33, **Bünsowska Huset 4** genaamd, de bekroning van de strandpromenade: met de hoektorentjes en met een combinatie van rode baksteen en kalksteen herinnert het complex van architect Isak Gustaf Clason aan een Loirekasteel. Het bouwwerk werd tussen 1886 en 1888 opgetrokken als residentie van houtbaron Friedrich Bünsow. De uit het Duitse Kiel afkomstige zagerij-eigenaar en miljonair had een bijzondere smaak.

Natuur binnen bereik: Djurgården

De prachtige **Djurgårdsbron 5** vormt het einde van de wandeling langs het water. De brug met de vergulde beeldengroepen, die de Noordse goden voorstellen, en de kunstige gietijzeren lampen werd gebouwd voor de kunst- en

Het mooiste is het aan de Strandvägen wanneer de boten in de scheren aanleggen en van wal steken, dus ofwel 's morgens tegen 10 uur of laat in de middag. Dan is het druk aan de kades; de aanlegmanoeuvres van de boten zorgen voor hoge golven en de passagiers gaan bepakt en bezakt aan boord voor een weekend of ook langer naar hun vakantiehuisjes in de scheren. Kaartjes zijn aan boord verkrijgbaar, info en afvaarttijden zijn te vinden op www.waxholmsbolaget.se.

12

Feesten in de trendy wijk – een avond in 'SoFo'

Ben je op zoek naar bonte mode, originele cafés, trendy restaurants, leuke bars en populaire clubs? Ga dan naar de wijk SoFo, afkorting van 'Söder om Folkungagatan' (ten zuiden van Folkungagatan). Voor de middag hoef je hier overigens niet naartoe te gaan: de winkels in SoFo openen pas laat de deuren en 's avonds wordt het pas echt levendig. De ideale plek voor nachtbrakers van diverse pluimage.

Een eerste stopplaats zou **Pelikan 1** kunnen zijn, waar je voorafgaand aan een lange avond de inwendige mens kunt versterken als in de goeie ouwe tijd. Klassiekers van de eenvoudige Zweedse burgermanskost, zoals gehaktballetjes (*köttbullar*) vormen een goede basis. Hier drinkt men bier en gedistilleerd sinds 1904. De uitnodigende

Er hangt wel een beetje een kantinesfeer in de Urban Deli op Nytorget, met winkel, restaurant en bar, maar het is allemaal wel ecologisch verantwoord.

öihall (bierhal) met een nostalgische atmosfeer was ooit trefpunt voor de dorstige arbeiders van de talrijke fabrieken in het vroeger 'vuile' stadsdeel Södermalm.

Rondom Nytorget

Het nu zo vredige plein in het hart van SoFo, **Nytorget**, was in 1917 tijdens de Eerste Wereldoorlog, toen er voedselschaarste in Zweden heerste, het toneel van hongeroproeren. Aan de oostkant van het plein staan nog enkele lage houten huizen uit de 18e eeuw, overblijfselen van de vroegere arbeiderswijk; de houten huizen zijn nu zeer in trek bij jonge mensen uit het chique, onconventionele circuit, die hun stempel op de wijk drukken – de *gentrification* is trouwens al in volle gang. Daarvan kun je je overtuigen bij **Urban Deli Nytorget 2**, dat tevens een geschikt startpunt is voor de nachtelijke zwerftocht rondom Nytorget – een mengeling van een chique biologische winkel en een koel en nuchter restaurant. Inmiddels zijn er volgens dit concept ook elders in Stockholm winkels geopend. Daarnaast kun je in de **Urban Deli Bar** aan de tapkast genieten van een snack of een mojito.

Voor de krappe beurs en populair bij een jong publiek is **Café String 3**. Hier kun je tegelijkertijd winkelen en consumeren – de inrichting is zacht en knuffelig.

Op naar de bios!

Bij de meeste bioscopen – in het Zweeds *bio* – staan 's avonds vaak lange rijen. Daarom is het aan te bevelen om van tevoren bioscoopkaartjes te bestellen (► blz. 106). **Victoria 4** aan de Götgatan, hoek Åsögatan, behoort op Söder tot de populairste adressen – ook voor een kop koffie in de Barista. In Zweden worden films overigens niet nagesynchroniseerd, maar ondertiteld, en de kans dat je een Amerikaanse, Engelstalige film voorgeschoteld krijgt is erg groot. Hier schuin tegenover rijst in het donker fel verlicht een markant flatgebouw op: Skrapan. In dit voormalige gebouw van de Zweedse belastingdienst zijn nu filialen van verschillende modewinkelketens gevestigd, op de hogere verdiepingen zijn studenten gehuisvest – en helemaal bovenin bieden restaurant **Himlen** en een cocktailbar logeplaatsen op 80 m hoogte.

'Godis' (snoep) is in SoFo op iedere hoek te koop.

Je voelt je als in de jaren zestig-zeventig in de gitaarwinkel en -werkplaats **Twang** (► blz. 109) tussen de schilderachtige retromebels uit de jaren zeventig of buiten op de boulevard Katarina Bangata met de Indiase flowerpower-cafés. Op Södermalm rolt de retrogolf ononderbroken verder terug in de tijd en is bij **Daisy Dapper** (► blz. 103) aangekomen in de jaren veertig.

15

Excursie naar de scheren – Fjärderholmarna

Een scherenidylle met alles wat daarbij hoort: de botenloods, het restaurant met terras bij de aanlegsteiger, de visrokerij, de rotsachtige baai en het zandstrand – alles bij elkaar en vooral de slechts een halfuur durende vaartocht de Oost-zee op – zorgen voor een maritieme stemming (en niet alleen bij de kinderen) met het ultieme Saltkrokangevoel.

Als het mooi weer is, trekken talloze Stockholmsse gezinnen eropuit naar de vier 'eilanden in de stroom' – de naam Fjärderholmarna is afgeleid van Fjärdholmarna, 'eilanden in de vaargeul'. Midden tussen de met hoogbouw bezaaide eilanden aan de rand van de stad liggen ze als een idyllische microkosmos, scheren als uit een fotoboek.

Zodra de trossen zijn losgegooid aan de **Nybrokajen** of aan de aanlegsteiger Slussen is het zaak

Soms is het de moeite waard om de dingen vanuit een ander perspectief te bekijken.

om tijdens de korte boottocht de ogen open te houden, want je passeert enkele van de mooiste kusttrajecten van de stad aan de Oostzeekant.

Meteen aan het begin glijd je voorbij aan het eiland **Skeppsholmen 1** met de opmerkelijke koepel van de Skeppsholmskyrkan (19e eeuw) – tegenwoordig Eric-Ericson-concertzaal – en de toren met kantelen van Kastellholmen, die het sinds de 17e eeuw als marinebasis dienende eiland domineren. Rechts zie je de koepel van de **Katarina kyrka 2** op de klippen van Södermalm.

Al gauw zie je het typische silhouet van het Vasamuseet in de inham links verdwijnen. De beboste oevers van Djurgården maken plaats voor een gele villa die even doet denken aan de Riviera, **Prins Eugens Waldemarsudde 3**.

Rechts duikt de moderne architectuur van **Nacka Strand 4** op en ook de sculptuur *God de vader op de regenboog* van Carl Milles. De aankomst bij de aanlegsteiger van **Stora Fjärderholmen 5**, het hoofdeiland, voelt aan als een terugkeer in de goeie ouwe tijd. Houten loodsen omzomen de steigers, een rokerij verspreidt appetijtelijke geuren en men staat er in de rij voor een ijsje.

Scherenromantiek – wie denkt hierbij niet aan Astrid Lindgrens 'Vakantie op Saltkrokan'?

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Info: www.fjaderholmarna.se

Vervoer: mei-sept. onder meer www.fjaderholmarnelinjen.se vanaf Slussen of www.stromma.se vanaf Nybrokajen, duur 30 min., volwassenen SEK 150. Er is een botenmuseum met historische vissersboten uit de scheren (*allmogebåtarna*) en je kunt een whiskydepot van de firma Mackmyra bezoeken (www.mackmyra.se).

ETEN EN DRINKEN

Je kunt het beste een picknicktas inpakken, hoewel er op het eiland restaurants van verschillende prijsklassen zijn, kan de toeloop vooral in de zomervakantie groot zijn.

WINKELN

Tal van winkels verkopen souvenirs in de sfeer van de scheren: deurkloppers, koffiebekers, textiel met scheepvaartmotieven en door ambachtslieden vervaardigde keramiek-, glas- of andere producten.

Uitneembare kaart 4 | Boten (mei-sept.) vanaf Slussen of Nybrokajen